

Krystyna Kwaśniewska

Efekty badań jakości kształcenia, dalszej edukacji i pracy zawodowej absolwentów z 2006 roku Wydziału Administracji Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy

---

Studia z zakresu nauk prawnoustrojowych. Miscellanea 1, 119-127

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Krystyna Kwaśniewska

Efekty badań jakości kształcenia, dalszej edukacji i pracy zawodowej absolwentów z 2006 roku Wydziału Administracji Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy

1. Uwagi ogólne

Kierunek Administracja o specjalności administracja publiczna powstał w 2000 roku wraz z powołaniem, za zgodą Ministra Edukacji Narodowej (DNS-1-0145-572/EKO/2000) Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej w Bydgoszczy i następnie decyzją MEN z dnia 29 grudnia 2000 roku wpisanej do rejestru niepaństwowych uczelni zawodowych pod pozycją nr 51. KPSW posiada osobowość prawną, działając zgodnie z Ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym z dnia 27 lipca 2005 roku. Założycielami Uczelni są mgr Helena Czakowska i mgr Roman Czakowski. Od tego momentu uczelnia rozpoczęła statutową działalność. Jeszcze w ramach roku akademickiego 2000/2001, bo od półrocza, tj. w semestrze letnim nastąpiła rekrutacja pierwszych kandydatów na kierunek administracja o specjalności administracja publiczna 3-letnich licencjackich studiów zawodowych w systemie stacjonarnym i niestacjonarnych.

Celem kształcenia na powołanym kierunku było przygotowanie specjalistów nowego typu, do pracy w nowych lub zmodernizowanych organizacjach w szczególności w wyniku decentralizacji organów państwowych. Tak więc do pracy w szeroko rozumianej administracji rządowej i samorządowej, w agendach rządowych, instytucjach lokalnych oraz firmach publicznych i prywatnych.

W semestrze letnim tj. w lutym 2001 na „administracji” studia podjęło ogółem 72 studentów (14 na studiach stacjonarnych i 58 na studiach niestacjonarnych). W latach następnych liczba studentów wzrastała z każdym rokiem osiągając stan w analizowanym roku akademickim 2005/2006 ogółem 784 osoby w tym na 1 roku 282, II-249 i III-273 studentów.

Na marginesie zasadniczego tematu zaznaczyć należy, że następny rok akademicki 2006/2007 charakteryzuje się dalszym rozwojem kierunku. Wzrosła ogólna liczba studentów do 856 (I-388, II-244, III-224) oraz uruchomiono nową specjalność „administracja obrotu nieruchomościami” a także w lutym 2006 roku

dokonano naboru śródrocznego na studia niestacjonarne w ilości 50 studentów.

Pierwsi absolwenci specjalności administracja publiczna opuścili uczelnię w 2004 roku w liczbie 188 osób uzyskując podbudowę teoretyczną na wykładach i ćwiczeniach, na odpowiednio dobranych przedmiotach specjalizacji dyplomowania, a praktyczną podczas praktyk studenckich organizowanych w różnych instytucjach administracji publicznej, samorządowej a także w odpowiednich jednostkach gospodarczych.

W roku następnym 2005 tj. po 3-letnich (2002–2005) studiach dyplom licencjata kierunku administracja otrzymało 191 absolwentów.

Kolejna trzecia edycja absolwentów studiujących w latach 2003–2006 na Wydziale Administracji wynosiła w 2006 roku 240 osób. Pomyślne ukończenie studiów i uzyskanie tytułu zawodowego licencjata, stanowi potwierdzenie uzyskania wyższego wykształcenia zawodowego. Absolwent oprócz dyplomu otrzymuje suplement z dokładną informacją o postępach w nauce i pracy społeczno-naukowej. Uzyskanie tytułu licencjata uprawnia do podjęcia 2-letnich uzupełniających studiów magisterskich.

Niniejsze opracowanie tyczyć będzie absolwentów, którzy opuścili uczelnię w 2006 roku. Badania zostały pogłębione o wywiad przeprowadzony wśród przyszłych absolwentów tj. pod koniec III roku studiów traktuje je jako pierwszą czynność związaną z badaniem losów absolwentów.

2. Sondaż dotyczący dalszej edukacji

Sondaż przeprowadzony został wśród losowo wybranych studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych na trzecim roku studiów w kwietniu 2006 r.

Na studiach stacjonarnych kwestionariusz ankiety wypełniło 47 studentów VI semestru. Z badanej grupy 89% studentów wyraziło wole dalszych studiów na uzupełniających studiach magisterskich łącząc je z pracą zawodową. Z tej grupy badanych 7 studentów już pracowało zarobkowo z tego 6 niezgodnie z kierunkiem studiów. Po ukończeniu licencjatu ponad 90% badanego zbioru zamierza podjąć pracę zawodową z czego 77% wyraża przekonanie, że praca będzie związana z wyuczonym zawodem.

Wśród objętych badaniem studentów 25 tj. 59% deklaruje dalsze studia na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, na drugim miejscu znalazł się Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu. Trzech studentów wyraziło chęć dalszych studiów na Akademii Wychowania Fizycznego w Gdańsku, a 1 student gotów był podjąć studia na Uniwersytecie w Tarnopolu (Ukraina).

Wśród studentów studiów niestacjonarnych poprawnie wypełniła kwestionariusz grupa reprezentatywna w liczbie 68 studentów. Z tej zbiorowości ponad 90% (podobny wskaźnik jak na studiach stacjonarnych) wyraziło gotowość dalszych studiów na poziomie magisterskim. Zdecydowana większość z nich (72%) planuje podjęcie studiów na UMK w Toruniu na kierunku administracja. Część

badanej grupy (blisko 10%) wyraziło chęć dalszych studiów na Uniwersytecie w Szczecinie i Wyższej Szkole Zarządzania i Bankowości w Poznaniu.

Okolo 20% studentów w tym czasie wahała się jeszcze co do wyboru uczelni. Wśród badanej grupy studentów studiów niestacjonarnych 83% pracuje zawodowo z tego 74% zgodnie z kierunkiem studiów.

Generalnie należy stwierdzić że znaczna liczba studentów deklaruje studia magisterskie na UMK oraz to, że studenci studiów stacjonarnych już na VI semestrze podejmują pracę zawodową.

Następnym etapem postępowania badawczego była analiza wypowiedzi absolwentów dotycząca ich opinii odnośnie jakości kształcenia za okres 3-letniej ich edukacji na kierunku administracja ze specjalnością publiczną.

3. Analiza jakości kształcenia za okres trzyletnich studiów (2003–2006) przedstawiona przez absolwentów kierunku administracja ze specjalnością publiczną

Badania przeprowadzone zostały wśród absolwentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, którzy ukończyli studia w 2006 rok. Ankieta jakości kształcenia była anonimowa i dotyczyła 3-letniego cyklu kształcenia (2003/2006). Kwestionariusz ankiety zawierał 9 wskaźników do oceny każdego z osobna w skali 5–1 oraz 2 pytania otwarte i inne uwagi. Zaraz po egzaminie dyplomowym otrzymali do wypełnienia kwestionariusz z prośbą o zwrot do dziekanatu. Badaniem objęci zostali tylko ci absolwenci, którzy do końca czerwca 2006 r. złożyli prace dyplomowe. Łącznie poprawnie wypełniło załączone kwestionariusze 113 absolwentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych co stanowi 57,4% tych którzy przystąpili w czerwcu i na początku lipca do egzaminu dyplomowego (197 osób). Z 113 ankiet: 24 przypada na studia stacjonarne, 59 niestacjonarne i 30 na tych absolwentów którzy nie zaznaczyli systemu studiów.

Wzór kwestionariusza ankiety przedstawiał się następująco:

Lp.	Wskaźniki jakości kształcenia w okresie studiów	Ocena
1.	Osiągnięte efekty w zakresie opanowania nowej wiedzy i umiejętności z przeświadczeniem ich przydatności w pracy zawodowej	
2.	Kadra dydaktyczna-trafność doboru, jej rzetelności wykonywania zadań, poziom i dyscyplina zajęć, dyspozycyjność dla studentów	
3.	Organizacja studiów-tygodniowe rozkłady zajęć, dostępność dla studentów programów studiów i zakresu wymagań, dostępność informacji o życiu uczelni	
4.	Klimat i atmosfera życzliwości oraz podmiotowość w relacjach między studentami, nauczycielami i studentami, pozostałymi pracownikami uczelni	

Lp.	Wskaźniki jakości kształcenia w okresie studiów	Ocena
5.	Kultura oraz poszanowanie godności osobistej studentów w trakcie stawiania wymagań i oceny osiągnięć oraz służenie pomocą w pokonaniu trudności	
6.	Seminaria dyplomowe, prace dyplomowe i egzamin dyplomowy, trafność doboru promotorów i ich kompetencje w temacie, nowatorskie tematy prac, atmosfera egzaminu dyplomowego	
7.	Stan i jakość bazy dydaktycznej (sale, pracownie, wyposażenie, wykorzystanie) gwarantują właściwy poziom studiów i bezpieczeństwo studentów	
8.	Biblioteka-jej organizacja, wyposażenie, dostępność dla studentów, nowości, stanowiska komputerowe, czas pracy, kultura obsługi	
9.	Ruch studencki i studencka aktywność społeczna działalność i rola samorządu studenckiego, koła zainteresowań, aktywność na różnych odcinkach życia uczelni	
	Liczba uzyskanych punktów	

Minęły trzy lata Twoich studiów w KPSW:

– Co zyskałeś w czasie studiów?

.....
 .....

– Jak zmieniła się w tym czasie uczelnia?

.....
 .....

– Inne uwagi:

.....
 .....

Zebrany materiał został przeanalizowany według instrukcji zawartej w USOJK (Uczelniany System Oceny Jakości Kształcenia). Jak wykazują dane wynikające z ankiet, absolwenci kierunku administracja o specjalności administracja publiczna całokształt przebiegu studiów ogólnie ocenili na ocenę dobrą. Najwyższe oceny (bardzo dobry) uzyskały seminaaria dyplomowe (pyt. 6), a następnie ocenę powyżej dobrą (choć przyjęta metoda uwzględnia tylko pełne oceny) takie kwestie jak: atmosfera życzliwości i relacje między studentami nauczycielami i pozostałymi pracownikami (pyt. 4), baza dydaktyczna gwarantuje poziom studiów (pyt. 7). Zdecydowanie dobre oceny przypadły kadrcze dydaktycznej, jej rzetelność wykonywania zadań, dyspozycyjność dla studentów (pyt. 2), zagadnienia efektywności opanowania nowej wiedzy do wykorzystania w pracy zawodowej (pyt. 1), a także bibliotece, a zwłaszcza jej wyposażenie, nowości, stano-

wiska komputerowe(S). Niższe oceny tj. przeważnie dostateczne przypadły organizacji studiów zwłaszcza rozkładom zajęć (3) oraz studenckiej aktywności społecznej.

Zaznaczyć należy, że w żadnej z ankiet nie pojawiła się ocena bardzo słaba(1). Natomiast ocena słaba (2) w paru przypadkach miała miejsce np. w odniesieniu do ruchu studenckiego (pyt. 9) organizacji studiów (pyt. 3). Bardziej szczegółowe zestawienie przedstawiają zbiorcze oceny.

Zbiorcze oceny jakości kształcenia za okres studiów 2003–2006

Lp.	Uzyskane punkty w stosunku do maksymalnej ilości punktów (w %)				Ogólna ocena w zależności od przedziałów procentowych*			
	Ogółem	w tym wg systemu studiów			Ogółem	w tym wg systemu studiów		
		stacj.	nie-stac.	nie wyróżnione stać. i niest.		stacj.	nie-stac.	nie wyróżnione stać. i niest.
1	84,6	80,0	85,1	84,7	4	4	4	4
2	83,5	80,0	83,1	84,7	4	4	4	4
3	69,7	70,0	60,8	71,3	3	3	3	4
4	84,9	82,0	85,4	86,7	4	4	4	5
5	82,7	77,5	84,1	84,0	4	4	4	4
6	95,0	90,8	95,6	97,3	5	5	5	5
7	85,7	85,8	84,4	88,0	4	4	4	5
8	78,8	76,7	79,3	80,7	4	4	4	4
9	69,3	63,3	69,5	74,0	3	3	3	4
Ogólnie	81,8	79,6	81,8	83,8	4	4	4	4

* do 40% – 1; 40%–55% – 2; 56%–70% –3; 71%–85% – 4; 86%–100% – 5

Na pytanie co uzyskałeś w czasie trzyletnich studiów odpowiedzi były bardzo podobne i to zarówno formułowane przez studentów studiów stacjonarnych jak i niestacjonarnych. Zbliżone odpowiedzi udzielone zostały zarówno przez kobiety jak i mężczyzn. Najczęściej podkreślano fakt uzyskania dyplomu, który otwiera drogę do dalszej edukacji i lepszej pracy zawodowej, a także większej pewności siebie w pracy zawodowej i życiu prywatnym. Zwrócona była też uwaga na zdobycie nowej wiedzy teoretycznej z zakresu prawa i administracji (także funkcjonowanie instytucji administracji publicznej) przydatnej w pracy zawodowej i życiu codziennym. Wysoko oceniona została również wiedza z zakresu bloków kształcenia ogólnego i podstawowego, która wpłynęła na rozwój intelektualny. Na ten aspekt szczególną uwagę zwracały kobiety studiów niestacjonarnych. Podkreślono zdobytą umiejętność wyszukiwania i czytania przepisów oraz norm prawnych, ułatwiającej kontakty w urzędach. W bardzo wielu ankietach widnieje zapis odnośnie poznania wielu osób, zwłaszcza profesorów, z dużą

kulturą osobistą i wiedzą teoretyczną z zakresu prawa i administracji. Podkreślano także nowe znajomości, przyjaźnie oraz kontakty koleżeńskie, powiększające osobisty rozwój.

Jeżeli chodzi o pytanie odnośnie zmian w uczelni to zdecydowana większość, zauważyła nowy budynek przy ul. Piotrowskiego i jego nowoczesne wyposażenie. Na szczególną uwagę zasłużyła wykwalifikowana kadra naukowo-dydaktyczna, która z każdym rokiem powiększała się, czyniąc postęp w nauce. Zarówno absolwenci studiów stacjonarnych jak i niestacjonarnych podkreślali wprowadzenie możliwości komunikowania się z dziekanatem jak i z nauczycielami drogą internetową. Nie uszło uwadze naszych absolwentów uruchomienie nowego Wydziału Ekonomii oraz powiększanie zbiorów bibliotecznych i warunków korzystania z nich drogą systemu komputerowego. Podkreślili zaostrzenie dyscypliny studiów, jednak do tej uwagi odnieśli się z życzliwością, bowiem uczelnia, którą ukończyli zdobywa coraz większą popularność.

Na zakończenie tej części opracowania zacytuję jedną z wypowiedzi umieszczoną w ankiecie grupy absolwentów, którzy nie zaznaczyli płci i system studiów, a mianowicie: „Okres nauki będzie miłym wspomnieniem, zdecydowanie większość wykładowców to prawdziwi specjaliści, którzy sprawdzają się w tym co robią, czego mogę im zazdrościć”.

4. Dalsza edukacja i praca zawodowa absolwentów po upływie pięciu miesięcy od ukończenia studiów

Pod koniec listopada 2006 roku czyli blisko 5 miesięcy od czasu uzyskania dyplomu ukończenia studiów licencjackich na Wydziale Administracji kierunku administracja ze specjalnością administracja publiczna, skierowano anonimową ankietę dotyczącą ich losów. Ankieta zawierała, oprócz pytań o system studiów i płeć, 4 pytania: 2 dotyczące dalszych studiów i 2 pracy zawodowej. Przyjęty dystans czasowy oraz zachowanie anonimowości ośmiela do wyrażania prawdziwych opinii i realnej oceny tak odnośnie dalszej edukacji jak i wykorzystania kwalifikacji zawodowych.

Wypełnione poprawnie kwestionariusze ankiety doręczyło 149 absolwentów tj. 75,6% spośród tych, którzy do końca czerwca złożyli prace dyplomowe i zdali egzamin dyplomowy w czerwcu bądź na początku lipca. Do egzaminu dyplomowego przystąpiło i pomyślnie zdało 197 osób (58 studia stacjonarne i 139 studia niestacjonarne). Pozostała grupa studentów, tj. ci którzy mieli przedłużony termin złożenia pracy dyplomowej do końca września oraz do końca grudnia są obecnie także po egzaminach dyplomowych. Jest to grupa licząca 43 absolwentów, a więc łączna liczba absolwentów z 2006 roku wynosi 240 osób co stanowi 94,49% w stosunku do całości 254 studentów na koniec III roku studiów, (studia stacjonarne 68, niestacjonarne 172).

Przedmiotem analizy będzie zbiór absolwentów, którzy przystąpili do egzaminu w pierwszym terminie tj. 149 osób. Absolwenci studiów stacjonar-

nych stanowią 50 osób tj. 33,6%, a studiów niestacjonarnych 99 osób tj. 66,4%.

W badanym zbiorze przewagę mają kobiety, przewaga była wyjątkowo wysoka. Wśród absolwentów poddanych analizie było 110 kobiet tj. 73,8% (w tym studia stacjonarne 39 tj. 35,5%), wobec 39 mężczyzn (w tym studia stacjonarne 11). Na pytania, analizowanego zbioru absolwentów, o dalszą ich edukację prawie dwie trzecie z nich (99 licencjatów) podało, że kontynuuje naukę na magisterskich studiach uzupełniających. Wyróżniającym się na tle innych uczelni, w których studiują także nasi absolwenci, jest Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Z kręgu osób aktualnie studiujących, blisko 79% podjęło naukę w UMK. Pozostała grupa 21 studentów uzupełnia studia magisterskie w:

- Wyższej Szkole Zarządzania i Bankowości w Poznaniu (9 osób),
- Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi (7 osób),
- Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu (1),
- W innych uczelniach (nie podali w jakich – 3) oraz 1 osoba podjęła studia podyplomowe w UMK.

Wśród osób, które nie podjęły, przynajmniej na razie, dalszych studiów jest znaczna 32-osobowa grupa kobiet, absolwentek studiów niestacjonarnych. Z przeprowadzonych rozmów wynika, że chcą one w większym stopniu zaangażować się w pracę zawodową, dając szansę na studia innym pracownikom. Myślę także o nadrobieniu zaniechań względem własnej rodziny a zwłaszcza w stosunku do dzieci. Ten ostatni powód przerwy w dalszych studiach spowodował także przerwę w pracy zawodowej bądź czasowo nie podjęcie jej.

Ważną częścią opracowania jest sytuacja zawodowa respondentów po zakończeniu studiów. Przede wszystkim chodzi o to jaki pełnią zawód i na ile jest on zgodny z uzyskanymi kwalifikacjami oraz w jakiej instytucji pracują. Na te pytania jest szereg odpowiedzi, które z punktu widzenia kształcenia na kierunku studiów w zakresie specjalności administracja publiczna należy ocenić pozytywnie.

Przedstawiając obraz w kategorii zatrudnienia należy na wstępie podać, że 47 absolwentów (31,5%) podało, że nie pracują zawodowo. W tej grupie występują 34 osoby, które nie pracują ale dalej studiują, w tym 29 osób (26 kobiet i 3 mężczyzn) po studiach stacjonarnych. Pozostałych 5 osób to absolwentki studiów niestacjonarnych.

Pełniejsze informacje uzyskano odnośnie miejsc pracy. Wyróżniono w kwestionariuszu ankiety: administrację państwową, administrację samorządową, własną działalność oraz inne instytucje z podaniem jakie. Poddając analizie odpowiedzi na te pytania stwierdzić można, że wśród 102 absolwentów pracujących zawodowo 44 tj. 43,1% pracuje bezpośrednio w administracji publicznej i samorządowej. Do tej liczby wymienionych instytucji można dodać około 20 instytucji z grupy „inne” takich jak: banki, wymiar sprawiedliwości, media, poczta, urzędy fiskalne, kancelarie notarialne, powiatowe urzędy pracy. Pozostałe 32 instytucje z grupy „inne” to różnego rodzaju spółki z o.o., prywatne przedsiębiorstwa, sklepy, agencje reklamowe, straż pożarna, szpital, policja, zakłady produkcyjne, prywatne firmy, biura projektów.

Gdy chodzi o własną działalność to na tym odcinku absolwenci o specjalności administracja publiczna nie mogą pochwalić się sukcesami bowiem tylko 6-ciu absolwentów podjęło taką działalność.

Przechodząc do analizy wypowiedzi absolwentów odnośnie wykonywanych zawodów należy z satysfakcją stwierdzić, że ponad połowa z tych, którzy oddali poprawnie wypełnione ankiety, wykonuje zawód, jak to sami określili „urzędnika” lub „pracownika administracyjnego”. Były również określenia „pracownik biurowy”. Łącznie w wymienionych zawodach pracowało 61 osób tj. 59,8% w stosunku do ogółu absolwentów (102 osób) którzy zaznaczyli, że pracują zawodowo.

Jeśli dodamy do tej grupy osób pracujących w wymienionych zawodach także pracujących na stanowiskach „księgowych”, „finansistów”, a także „kasjerów” oraz organizatorów i zarządzających własną firmą to można uznać, że 83 osoby pracowały zgodnie z kierunkiem studiów, co podwyższa wskaźnik procentowy do 81,4%. Pozostałych 19-stu absolwentów wymieniło takie zawody jak: sprzedawca (5), policjant (2), pracownik produkcyjny (2), pracownik zabezpieczenia technicznego (2), doradca klienta (2) i po jednej osobie reprezentują zawody: pielęgniarka, żołnierz zawodowy, prezes spółdzielni, kierownik kancelarii tajnej, informatyk, monter.

Oceniając wyniki w zakresie pracy zawodowej absolwentów objętych badaniem należy z zadowoleniem przyjąć kształtujący się wskaźnik zgodności pracy z wyuczonymi kwalifikacjami.

Można przyjąć hipotetycznie, że absolwenci niepracujący będą poszukiwali zatrudnienia zgodnie z wykształceniem tym bardziej, że wśród nich znajdują się osoby dalej uczące się na studiach magisterskich.

Tak duża zgodność pracy z wyuczonym zawodem wiąże się głównie z instytucjami, w których byli zatrudnieni, jeszcze przed podjęciem studiów a także wynika stąd, że mieli szeroką ofertę seminariów dyplomowych, specjalizacyjnych, powiązanych często z miejscem pracy.

Na kierunku Administracja o specjalności administracja publiczna były następujące specjalizacje dyplomowania: administracja samorządowa, administracja gospodarcza, administracja w Unii Europejskiej, administracja bezpieczeństwa publicznego, administracja skarbowa, ochrona środowiska, ubezpieczenia społeczne, finanse publiczne, polityka społeczna, prawo i postępowanie: administracyjne, egzekucyjne i sądowo-administracyjne, organizacja i zarządzanie, informatyka i systemy administracyjne w administracji.

Na zakończenie należy zaznaczyć, że od czasu opuszczenia Uczelni przez pierwszych absolwentów kierunku „administracja”/ Wydział Administracji interesuje się dalszą ich edukacją i pracą zawodową, bowiem badania te traktowane są jako cenne źródło informacji o jakości kształcenia w celu zwiększenia poziomu jakości i przydatności kształcenia.

W uzasadnieniu starań o coraz wyższy poziom edukacji wynika m.in. z dużej konkurencji na rynku pracy, a także między uczelniami oraz w celu pozyskania

nowych studentów w związku ze zmniejszającą się liczbą roczników podejmujących studia.

Jeśli chodzi o badania jakości kształcenia, to jak doświadczenie pokazuje, najbardziej obiektywnie oceniają absolwenci. Nie są oni bowiem już zależni od Uczelni, w tym przypadku od Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej czy Wydziału Administracji. Nie są zależni od nauczycieli czy pracowników administracyjnych. Poza tym jakość kształcenia i przydatność studiów do dalszej edukacji względnie do pracy zawodowej można najlepiej ocenić w praktyce zawodowej jak i w trakcie dalszych studiów.